

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14.02.2018 roku P. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz solidarnie od Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. i Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda, tj. prawa do godności, dobrego imienia, czci, prawa do prywatności i intymności oraz prawa do należytej opieki medycznej. (pozew k. 3-14)

Pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości. (odpowiedź na pozew k. 46-49)

W piśmie z dnia 4.04.2018 roku powód dodał zarzut, iż na początku pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. został błędnie sklasyfikowany odnośnie podgrupy penitencjarnej. (pismo –k.62-63)

Pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w Ł. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (odpowiedź na pozew –k.67-70)

Na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2018 r. pełnomocnik powoda sprecyzował powództwo wnosząc o zasądzenie od Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. zadośćuczynienia w kwocie 120.000 zł, w pozostałym zakresie cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do tego pozwanego. Powód wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia, w pozostałym zakresie cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do tego pozwanego. (protokół rozprawy –k.218 odwrot)

Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2018 r. Sąd umorzył postępowanie w stosunku do Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. w zakresie kwoty 120.000 zł, stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową w zakresie powództwa przeciwko temu pozwanemu i przekazał sprawę zgodnie z właściwością do Sądu Rejonowego w Łowiczu. (postanowienie –k.223)

Przed zamknięciem rozprawy strony podtrzymały swoje stanowiska. (protokół –k.411, czas nagrania 01:21:36-01:39:33)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. K. w okresie od **12.06.2015 r. do 9.09.2015 r.** oraz od **10.02.2016 r. do 28.02.2018 r.** przebywał w Areszcie Śledczym w Ł. w celach i oddziałach wymienionych w notatce służbowej z dnia 12 kwietnia 2018 r. Powód odbywał karę pozbawienia wolności w wymiarze 4 lat jako skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Kutnie z dnia 26.10.2016 r. W dniach od 9.09.2015 r. do 10.02.2016 r. powód przebywał w Zakładzie Karnym w Ł.. (notatka służbowa –k.71-72, informacja –k.256)

W Areszcie Śledczym w Ł. obowiązuje porządek wewnętrzny wprowadzony zarządzeniem nr (...) Dyrektora AŚ z dnia 24 października 2016 r. (porządek wewnętrzny –k.257-263)

Powód pracował w Areszcie Śledczym w bibliotece na ½ etatu po 4 godziny dziennie. Przez 7 miesięcy powód był zatrudniony nieodpłatnie. Powód przyjął propozycję nieodpłatnej pracy i wyraził na nią zgodę. Mógł w każdej chwili z niej zrezygnować. Od dnia 1.01.2017 r. powód został zatrudniony odpłatnie. (zeznania powoda –k.219-219 odwrot,411, oświadczenie –k.272, notatka służbowa –k.277)

Podczas pobytu w AŚ w Ł. powód wielokrotnie korzystał ze świadczeń medycznych udzielanych przez lekarzy jednostki. W dniach 2.03.2016 r., 9.04.2016 r. był przyjmowany przez lekarzy pierwszego kontaktu. Dnia 1.02.2017 r. był badany celem wystawienia opinii lekarskiej. Ponadto był przyjmowany przez lekarzy POZ w dniach: 4.05.2017 r., 28.07.2017 r., 19.09.2017 r., 14.02.2018 r. W dniu 24.05.2017 r. powód zgłosił zmiany dermatologiczne, został

skierowany na konsultację specjalistyczną u lekarza dermatologa, który konsultował go w dniach 30.05.2017 r., 6.06.2017 r., 20.06.2017 r. Zgodnie z zaleceniem lekarskim wykonano powodowi badania laboratoryjne, otrzymywał także stosowne leczenie farmakologiczne. W dniu 3.10.2017 r. powód był konsultowany przez psychiatrę. (notatka służbowa –k.289)

Świadczenia z zakresu podstawowej opieki medycznej (lekarskiej i stomatologicznej) udzielane są w AŚ w Ł. od poniedziałku do piątku. Osadzeni są przyjmowani do lekarza zgodnie z kolejnością zgłoszeń. Zapisy są przyjmowane przez oddziałowych. W przypadku nagłych zachorowań świadczenia są udzielane w możliwie najkrótszym czasie, z pominięciem kolejki oczekujących. Poza godzinami pracy ambulatorium, pomoc jest udzielana na podstawie umów zawartych z podmiotem zewnętrznym. (zeznania świadka J. G. –k.408, czas nagrania 00:08:05-00:14:58)

Podczas pobytu w AŚ w Ł. powód wielokrotnie korzystał z leczenia stomatologicznego. Pierwsze dolegliwości związane z zębem 22 powód zgłosił w dniu 8.01.2016 r. w ZK w Ł.. W dniu 27.02.2016 r. podczas pobytu w AŚ w Ł. stomatolog rozpoznał u powoda zgorzel miazgi i wdrożył stosowne leczenie. Leczenie kontynuowane było w dniu 2.03.2016 r. Powód ponownie zgłosił się na planowe leczenie stomatologiczne w dniu 14.07.2016 r. W wywiadzie podał uraz, którego doznał przed 4 laty. Wykonano leczenie kanałowe, założono środek antyseptyczny i skierowano powoda na rtg. Podczas kolejnej wizyty opisano rtg, ponownie opracowano kanał zęba, założono długoczasowy opatrunek (na okres około 3 miesięcy). Podczas kolejnej wizyty opracowano chemomechanicznie system korzeniowy, założono opatrunek oraz skierowano powoda na rtg. Na kolejnej wizycie w dniu 24.01.2017 r. ostatecznie wypełniono system korzeniowy oraz koronę zęba. W dniu 14.02.2017 r. wykonano rtg pantomograficzne. W dniu 11.07.2017 r. powód zapisał się ponownie na wizytę do stomatologa, został przyjęty w dniu 19.08.2017 r. Od tego momentu powód nie zapisywał się do stomatologa. (notatka służbowa –k.290, zeznania świadka J. G. –k.408, czas nagrania 00:08:05-00:14:58)

Kontrola osobista osadzonych przeprowadzana jest obligatoryjnie, kiedy skazany opuszcza teren jednostki, w sytuacji gdy ma kontakt z osobami z zewnątrz (po widzeniu), w przypadku prowadzenia na terenie jednostki czynności ze skazanym przez policję, w sytuacji kontroli generalnej w jednostce, jak również w każdym czasie, kiedy istnieje podejrzenie, że osadzony może posiadać przy sobie przedmioty niedozwolone. Kontrola przeprowadzana jest przez osobę tej samej płci w miejscach do tego przeznaczonych, pod nieobecność osób postronnych. Osadzony musi podać wszystkie przedmioty, które ma przy sobie. Następnie osadzony podaje odzież, która jest kontrolowana – najpierw górna część odzieży, później dolna. Funkcjonariusz dokonuje oględzin ciała, sprawdza otwory fizjologiczne. Osadzony ma obowiązek otwarcia ust, podniesienia języka. Ma też obowiązek przykucnięcia celem sprawdzenia odbytu. Pomieszczenia, w których osadzony jest kontrolowany po widzeniu lub czynnościach procesowych mają monitoring, ale ma on trwale zasłonięty rejon wyświetlania obejmujący części intymne osadzonego. Monitoring służy bezpieczeństwu funkcjonariuszy oraz sprawdzeniu, czy funkcjonariusz nie odstępuje od kontroli. Przed widzeniem nie ma kontroli osobistej, jest kontrola pobieżna. Na widzenia osadzony wychodzi w butach pełnych (nie kłapkach) i w długich spodniach. Wynika to z porządku wewnętrznego. (zeznania świadka S. C. –k.336-337)

W AŚ w Ł. w każdym oddziale mieszkalnym jest świetlica ze stołem do ping-ponga i tzw. piłkarzyki. (zeznania świadka S. C. –k.336-337)

W dniach od 8 do 24 września 2014 r. w Areszcie Śledczym w Ł. została przeprowadzona wizytacja przez sędziego wizytatora Wydziału VI Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Łodzi SSO Leszka Stecia. Ustalenia poczynione w toku wizytacji doprowadziły do oceny, iż Areszt Śledczy w Ł. funkcjonuje prawidłowo, przestrzegane są prawa osadzonych i egzekwowane obowiązki, osoby pozbawione wolności traktowane są z poszanowaniem zasad określonych w art. 4 par. 1 i 2 KKW, a karę pozbawienia wolności i tymczasowe aresztowanie wykonuje się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W toku kontroli nie ujawniono uchybień i zaniedbań, które dawałyby podstawę do kierowania pod adresem tej jednostki penitencjarnej zaleceń powizytacyjnych. (sprawozdanie –k.73-81)

W 2016 r. istniały jeszcze w AŚ w Ł. kąciki sanitarne w celach, które nie miały pełnej zabudowy. Pełna zabudowa kącików sanitarnych była wykonywana w latach 2013-2016. Do czasu wykonania pełnej zabudowy zabudowa kącika miała wysokość 2,1 m. Drzwi miały wysokość 1,5 metra, dlatego że w przypadku pełnej wysokości po otwarciu

zasłaniały wizjer w drzwiach celi. Przy pełnej zabudowie drzwi mają wysokość 2m. Wygodzenie kącików sanitarnych jest wykonane z profilu stalowego i płyty (...). Prawie wszystkie cele mieszkalne AŚ w Ł. wyposażone są w przesłony okienne zamontowane na elewacji budynku. Są one wykonane z konstrukcji stalowej i mleczej płyty poliwęglanowej. Płyta ma służyć temu, żeby nie było widać co się dzieje na zewnątrz. Chodzi o zapewnienie izolacji osób przebywających w AŚ od świata zewnętrznego i uniemożliwienie osadzonym kontaktowania się między sobą. Płyty są wykonane z materiałów atestowanych pod względem przepuszczalności światła i dostępu powietrza. W początkowym okresie przebywania powoda w AŚ w Ł. okna w jednostce były drewniane, 4 – skrzydłowe. Kiedy okna nie było już można naprawić było ono wymieniane na okno PCV. Wymiana okien zaczęła się w 2015 r. Do końca 2017 r. cały pawilon C i oddziały B3 i B4 w pawilonie B były wyposażone w okna plastikowe. W pozostałych oddziałach do tej pory w niektórych celach są okna drewniane, w niektórych plastikowe. Okna drewniane są kontrolowane pod kątem domykania się, szczelności, okuć. Usterki są naprawiane. Przed każdym sezonem grzewczym jest sprawdzana instalacja CO i w razie potrzeby jest uzupełniany czynnik grzewczy. Grzejniki są udrożniane w razie potrzeby. Jednostka posiada własną kotłownię i automatyczny system regulacji ogrzewania w zależności od temperatury na zewnątrz. Osadzeni mogą zgłaszać usterki i nieprawidłowości w zakresie sprzętu w celach oddziałowemu, a także kwatermistrzom oddziałowym i wychowawcom. Zgłoszenia są realizowane według kolejności i pilności. Sprzęt uszkodzony jest wymieniany na inny – używany lub nowy w zależności od możliwości AŚ. Corocznie sprzęt kwaterunkowy jest uzupełniany nowymi rzeczami. Zużyte składniki sprzętu – materace, koce i odzież są zastępowane nowymi. Oświetlenie w celach składa się z co najmniej jednej lampy świetlówkowej o 2 świetlówkach, każda o mocy 36W, światła o małej mocy do nocnego oświetlenia celi i lampy w kąciku sanitarnym. W 2016 r. rozpoczęła się wymiana lamp świetlówkowych na lampy ledowe. Od stycznia 2018 r. osadzeni mają doprowadzoną ciepłą wodę do cel mieszkalnych. Woda jest dostępna 3 razy dziennie po godzinie w okolicach pór posiłków. Areszt nie zapewnia telewizorów, ale osadzeni mogą mieć swoje telewizory. Do wszystkich cel jest doprowadzona wewnętrzna telewizja kablowa, która nadaje kanały dostępne w cyfrowej telewizji naziemnej i kanały wewnętrzne. Wentylacja cel mieszkalnych jest grawitacyjna, w każdej celi jest co najmniej jedna kratka wentylacyjna. Wentylacja podlega corocznym przeglądom, których dokonuje firma zewnętrzna. Zdarza się zawilgocenie cel, które wynika głównie z niewietrzenia cel, z gotowania wody w wiaderkach. W każdej celi znajduje się miska, w której można zrobić pranie. Nie ma żadnych suszarek. Od 5.05.2016 r. kąpiel jest możliwa 2 razy w tygodniu. Wcześniej była raz w tygodniu. Osadzeni mogą korzystać z umywalk w celach. W celach nie ma pryszniców ani brodzików, nie ma kratki odpływowej w podłodze. W celach nie ma sprzętów do samodzielnego przygotowywania posiłków przez osadzonych. Taki sprzęt może być wydany na polecenie lekarza albo na podstawie zgody dyrektora. Osadzeni nie mają możliwości korzystania z lodówki. (zeznania świadka T. P. – k.337-339, dokumenty –k.82 odwrót-86)

W czasie pobytu powoda w AŚ w Ł. był tam prowadzony remont. Podczas remontu ¼ każdego pawilonu była wysiedlana i remontowana, a pozostałe ¾ były zamieszkałe. Prace były prowadzone w celach wyłączonych z zamieszkania i na korytarzach. Prace na korytarzach były prowadzone w porze dziennej, były wstrzymywane na czas wydawania posiłków. Stosowano zabezpieczenia z folii, żeby ograniczyć przenikanie kurzu na części nie remontowane. Pracownicy firmy remontowej przebywali na terenie aresztu od 7:00 do 17:30. (zeznania świadka T. P. –k.337-338)

W celach mieszkalnych: B/IV nr 148, A/II nr 43, C/III nr 111 był przeprowadzony w 2013 r. remont polegający na: zabudowie kącika sanitarnego do pełnej wysokości, pracach malarskich, wymianie lub naprawie sprzętu kwatermistrzowskiego oraz armatury sanitarnej. (notatka służbowa –k.396)

W celach mieszkalnych: A/II nr 48, B/IV nr 135, C/III nr 83, C/III nr 90 był przeprowadzony w 2014 r. remont polegający na: zabudowie kącika sanitarnego do pełnej wysokości, pracach malarskich, wymianie lub naprawie sprzętu kwatermistrzowskiego oraz armatury sanitarnej. (notatka służbowa –k.396)

W celi mieszkalnej: A/IV nr 136 był przeprowadzony w 2015 r. remont polegający na: zabudowie kącika sanitarnego do pełnej wysokości, pracach malarskich, wymianie lub naprawie sprzętu kwatermistrzowskiego oraz armatury sanitarnej. (notatka służbowa –k.396)

W 2017 r. realizowana była inwestycja doprowadzenia do cel mieszkalnych bieżącej ciepłej wody – w pierwszej kolejności zrealizowano prace w pawilonie C. W trakcie inwestycji wykonano kompleksowy remont cel mieszkalnych łącznie z wymianą stolarki okiennej drewnianej na plastikową, wymianą oświetlenia, wyposażenia, armatury. W roku 2017 r. w pawilonie C powód był zakwaterowany w celach mieszkalnych całkowicie wyremontowanych. (notatka służbowa –k.396)

W czerwcu 2015 r., 2016 i 2017 r. przeprowadzono okresowe kontrole przewodów kominowych w budynku Aresztu Śledczego w Ł. przy ul. (...). W wyniku kontroli stwierdzono, że przewody kominowe oraz elementy urządzeń kominowych odpowiadają przepisom ustawy Prawo Budowlane. (protokół –k.100-103)

Płyty z poliwęglanu zastosowane w przesłonach okiennych posiadają Aprobaty (...) i liczne certyfikaty zagraniczne i zostały dopuszczone do użytkowania w budownictwie. Tworzywo, z którego wykonano przesłony zgodnie z atestem AT-15- (...) jest stosowane w oknach i świetlikach i przepuszcza światło w 88%. Zastosowanie dookoła przesłony odstępów o wymiarze 30 cm zapewnia wymianę powietrza w pomieszczeniu. Nawiew zimnego powietrza odbywa się spodnią nieosłoniętą częścią przesłony, zaś wywiew przestrzeniami bocznymi. Areszt Śledczy poddawany jest corocznie stosownym kontrolom okresowym w zakresie wentylacji, przewodów dymowych, spalinowych i wentylacyjnych. Wyniki kontroli są pozytywne. (opinia biegłego ds. budownictwa K. H. sporządzona dla potrzeb sprawy I C 1034/15 Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi –k.130-150)

Sąd oddalił część wniosków dowodowych powoda. Dotyczy to opinii biegłego z zakresu budownictwa, bowiem był to dowód zbędny dla prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd oparł się na dokumencie w postaci opinii biegłego K. H. sporządzonej na potrzeby innej sprawy (sprawa Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi o sygn. akt II C 1034/15 – k. 130-150 – akt sprawy). Opinia ta w niniejszej sprawie jest dokumentem prywatnym, co jednak nie uniemożliwia sądowi poczynienia na jego podstawie ustaleń faktycznych w sprawie. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 roku, sygn. akt I CKN 804/98, Legalis numer 210858, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 kwietnia 2018 roku, sygn. akt I ACa 1046/17). Opinia sporządzona przez biegłego K. H. również dotyczyła Aresztu Śledczego w Ł.. Opinia biegłego została wydana w lipcu 2017 r., a więc w czasie objętym pozwem w niniejszej sprawie. W takiej sytuacji dopuszczenie w niniejszej sprawie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa spowodowałoby zbędne przedłużenie postępowania. Ponadto, stan cel mieszkalnych z okresu całego pobytu powoda w pozwanej jednostce (od 2015 r. do lutego 2018 r.) nie byłby możliwy do ustalenia w drodze opinii sporządzonej w II połowie roku 2019 r. z uwagi na remonty prowadzone w AŚ w ciągu ostatnich lat, które objęły również cele, w których przebywał powód.

Sąd oddalił również wnioski powoda dotyczące opinii biegłych stomatologa i okulisty. Dowody te były zbędne, ponieważ powód nie dochodził zadośćuczynienia z tytułu uszczerbku na zdrowiu na podstawie art. 445 KC, tylko z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych na podstawie art. 448 KC.

Świadkowie powoda co do zasady potwierdzili jego zastrzeżenia co do warunków pobytu w AŚ. Jednak Sąd oceniając ich zeznania, a także przesłuchanie powoda wziął pod uwagę to, iż osoby te są osobami karanymi, skonfliktowanymi z prawem, niechętnie nastawionymi do zakładu karnego, do funkcjonariuszy służby więziennej i instytucji z nimi powiązanych. Jest rzeczą powszechnie wiadomą, iż w tego typu sprawach osadzeni oceniają krytycznie służbę więziennej i warunki panujące w więzieniu i również w tej sprawie miało to miejsce. Niewątpliwie warunki panujące w Areszcie Śledczym w Ł. są trudne, ale ulegają stałej poprawie. Świadkowie wyolbrzymiali problemy i przedstawiali swoją subiektywną ocenę w tym zakresie. Stąd też zeznaniom tym Sąd dał wiarę jedynie w takim zakresie, iż rzeczywiście warunki bytowe w Areszcie Śledczym w Ł. są trudne. Ocena tej kwestii w kontekście naruszenia dóbr osobistych powoda zostanie zawarta w rozważaniach prawnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Podstawą prawną roszczenia powoda jest przepis art. 417 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. i art. 448 k.c.

Powód domagał się zadośćuczynienia za krzywdę z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych wymienionych w pozwie.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego jest art 417 k.c. niewątpliwie bowiem wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec człowieka przez Areszt Śledczy jest wykonywaniem władzy publicznej w rozumieniu w/w przepisu. Podstawową przesłanką odpowiedzialności z art. 417 k.c. jest szkoda, przy czym pojęcie szkody obejmuje uszczerbek zarówno w dobrach majątkowych, jak i w przypadkach określonych w ustawie - w dobrach niemajątkowych. Możliwość domagania się naprawienia szkody niemajątkowej, czyli krzywdy przewidują przede wszystkim art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c. i art. 448 k.c. Z treści art. 445 § 1 k.c. wynika, że w wypadku spowodowania uszkodzenia ciała lub wywołaniu rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z kolei art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Przesłanką odpowiedzialności za naruszenie cudzego dobra osobistego, zgodnie z art. 24 k.c., jest bezprawność działania, przez którą rozumie się działanie (zaniechanie) sprzeczne z prawem i zasadami współżycia społecznego. Przepis art. 24 k.c. przewiduje domniemanie bezprawności działania po stronie podmiotu, naruszającego dobra osobiste, co powoduje, że to na pozwanym spoczywa ciężar wykazania, że jego działanie było zgodne z prawem. W orzecznictwie podkreśla się, że przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia podstawowym kryterium oceny sądu powinien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego, bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej na podstawie art. 448 k.c. jest zrekompensowanie i złagodzenie krzywdy moralnej. Ocena tej przesłanki nie może abstrahować od wszelkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy.

Nadto przesłanką roszczenia z art. 24 k.c. jest istnienie i wykazanie szkody niemajątkowej, czyli krzywdy. Nie wystarczy ogólne, powołanie się na istnienie krzywdy, bliżej nieokreślonej. Musi ona być sprecyzowana poprzez wskazanie, na czym konkretnie polega i jakie właściwie dobra osobiste narusza zachowanie danego sprawcy, które ma charakter czynu bezprawnego. Do powstania roszczeń o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych z art. 24 k.c. i 448 k.c. nie jest wystarczające ustalenie, że działanie sprawcy było bezprawne, konieczne jest wystąpienie skutku w postaci naruszenia dobra osobistego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 27.03.2013r. I ACa 76/13). Przy ocenie, czy nastąpiło naruszenie dóbr osobistych, orzecznictwo postuluje zachowanie należytych proporcji i umiaru. Nie można bowiem nadużywać instrumentów prawnych właściwych dla ochrony dóbr osobistych dla przypadków, dotyczących wyłącznie subiektywnych odczuć osoby, dotkniętej zachowaniem innej osoby. Ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych nie może być subiektywna i nie można jej dokonywać według miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego, ale powinna uwzględniać elementy obiektywne. Należy mieć na uwadze odczucia przeciętnego odbiorcy - osoby rozsądnej i racjonalnie oceniającej, nieobciążonej uprzedzeniami, nieskłonnej do wyrażania ekstremalnych sądów. Dodać należy, że nie każda dolegliwość w postaci doznania przykrości stanowi o naruszeniu dóbr osobistych, ale tylko taka, która wedle przyjmowanych w społeczeństwie, przeciętnych ocen przekracza próg dozwolonych zachowań i nie jest małej wagi.

Ochronę dóbr osobistych gwarantują w stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności normy zawarte w art. 40 i art. 41 ust. 4 Konstytucji, art. 3 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) oraz art. 4 kkw – przepisy te nakazują wykonywanie kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności skazanego oraz zakazują stosowania tortur lub niehumanitarnego albo poniżającego traktowania i karanie skazanego. Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa (art. 417 kc). Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych, obok zdarzenia sprawczego, konieczne jest ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, to jest bezprawności, szkody i związku przyczynowego, a więc

obowiązują tu zasady ogólne dotyczące kompensaty szkody na osobie (majątkowej i niemajątkowej) oraz koncepcji związku przyczynowego – zgodnie z art. 361 § 1 kc zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

W tym miejscu wskazać należy, iż ograniczenie praw i wolności skazanego może wynikać jedynie z ustawy i wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia. Ustawowe ograniczenia praw i wolności osób odbywających karę pozbawienia wolności zamieszczone są między innymi w kodeksie karnym wykonawczym regulującym zasady i sposób wykonywania orzeczonych przez sądy kar. Przepisy art. 102, art. 110a, art. 135 k.k.w. określają prawa i obowiązki osób odbywających karę pozbawienia wolności oraz regulują uprawnienia i obowiązki funkcjonariuszy zakładów karnych w zakresie nadzoru nad prawidłowym wykonaniem tej kary oraz ochrony porządku i bezpieczeństwa. Przepisy kodeksu karnego wykonawczego przewidują też szczególną drogę dochodzenia przez skazanych odbywających karę pozbawienia wolności ochrony ich praw naruszonych lub zagrożonych działaniami funkcjonariuszy więziennych. Zgodnie z art. 7 i art. 34 k.k.w. skazany może zaskarżyć do sędziego penitencjarnego oraz do sądu penitencjarnego decyzje wydawane przez funkcjonariuszy z powodu ich niezgodności z prawem, jak również zaskarżyć wymierzenie kary dyscyplinarnej (art. 148 § 1 k.k.w.).

W tym szczególnym trybie następuje zatem stwierdzenie, czy decyzja oraz działania i zaniechania funkcjonariusza służby więziennej ograniczające prawa osoby osadzonej były zgodne z prawem czy bezprawne. Skoro więźniowie mogą domagać się w odpowiednim postępowaniu zapewnienia im godziwych warunków wykonywania kary pozbawienia wolności, to w sprawie o naruszenie ich dóbr osobistych nie mogą powoływać się na te okoliczności, które mogły stanowić podstawę skarg i wniosków kierowanych do odpowiednich organów na podstawie przepisów kodeksu karnego wykonawczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r. IV CSK 276/11, niepubl.). Tymi okolicznościami są np. prawo dostępu do lekarzy odpowiednich specjalności, osadzenie palaczy z osobami niepalącymi, zapewnienie odpowiedniego sprzętu kwaterunkowego, dostęp do zajęć kulturalno - oświatowych, dostęp do aktów prawnych, brak odpowiedniej jakości bielizny pościelowej, zła jakość wydawanych posiłków, czy wreszcie kwestie dotyczące przymusowego leczenia, przepustek, przedterminowego zwolnienia, kwalifikacji do podgrupy penitencjarnej, systemu odbywania kary. Wszystkie te decyzje powód mógł kwestionować w postępowaniu przed sądem penitencjarnym. Postępowanie cywilne w sprawie o ochronę dóbr osobistych nie może bowiem zastępować odpowiedniego trybu przewidzianego w kodeksie karnym wykonawczym dotyczącego warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

Nadto pamiętać należy, iż w przypadku osób odbywających karę pozbawienia wolności istnieje również szereg obowiązków. Jednym z nich zgodnie z art 116 § 2 k.k.w. jest obowiązek poddania się kontroli osobistej w wypadkach uzasadnionych względami porządku lub bezpieczeństwa, a także obowiązek poddania kontroli celi mieszkalnej, w której skazany przebywa i przedmiotów stanowiących jego własność. W świetle bowiem art 108 § 1 k.k.w. administracja zakładu karnego ma obowiązek podejmowania odpowiednich działań celem zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary. Kontrole te służą właśnie temu celowi. W toku niniejszego procesu powód nie udowodnił tego, aby działania funkcjonariuszy służby więziennej w zakresie dotyczącym kontroli osobistej jego oraz kontroli cel mieszkalnych naruszały art 116 k.k.w.

Jeżeli chodzi o kwestie czasu oczekiwania na widzenie osób odwiedzających powoda, to działanie takie przede wszystkim nie naruszało godności osobistej powoda, a ewentualną godność osobistą tych osób. Już chociażby z tego powoda roszczenie powoda oparte na tym twierdzeniu faktycznym jest bezzasadne.

Powód nie udowodnił również tego, iż nastąpiły jakiegokolwiek naruszenia jego dóbr osobistych w zakresie dotyczącym warunków bytowych w celach mieszkalnych. Warunki w Areszcie Śledczym były takie same dla wszystkich osadzonych. Są one ściśle związane z możliwościami budżetowymi Aresztu Śledczego i Skarbu Państwa. Wskazać należy, że powód nie przebywał w warunkach przeludnienia (nie podnosił zresztą tego zarzutu). Oczywiście, że warunki pobytu w Areszcie Śledczym nie mogą przekraczać pewnej granicy, wyznaczonej godnością osób pozbawionych wolności. W tej sprawie tak jednak nie było. Powód natomiast wydaje się oczekiwać, że warunki pobytu w Areszcie

Śledczym będą takie same lub lepsze niż domowe. To oczekiwanie nie ma oparcia ani w obowiązujących przepisach prawa, ani w zdrowym rozsądku.

Zarzut powoda dotyczący zbyt rzadkiego dostępu do ciepłej wody w celi jest niezasadny z uwagi na brak cechy bezprawności. Postępowanie pozwanego w tym zakresie jest zgodne z regulaminem organizacyjno - porządkowym wykonywania kary pozbawienia wolności. Zgodnie z przepisami AŚ ma obowiązek dostarczania do cel mieszkalnych tylko zimnej wody, zatem pozwany w tym zakresie zapewnia osadzonym lepsze warunki niż jest zobowiązany czynić.

W odniesieniu do zarzutu powoda dotyczącego wykonywania nieodpłatnej pracy, należy wskazać, że do zatrudnienia w warunkach osadzenia zastosowanie znajduje ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz.U. z 2014r., poz. 1116) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi oraz przepisy Kodeksu pracy.

Zgodnie z art. 121 KKW, skazanemu zapewnia się „w miarę możliwości świadczenie pracy”. Oznacza to między innymi, że pierwszeństwo w tej kwestii mają przede wszystkim więźniowie o trudnej sytuacji materialnej, osobistej i rodzinnej oraz ci, którzy mają zobowiązania w postaci świadczeń alimentacyjnych (art. 122 KKW). Przy czym zatrudnianie osób pozbawionych wolności powinno mieć na celu przede wszystkim pozytywne oddziaływanie na ich postawy. Osiągnięcie zysku powinno być podporządkowane resocjalizacji (art. 1 powołanej ustawy).

Nie zostało wykazane, że pozwany, zatrudniając powoda nieodpłatnie, naruszył powyższe przepisy. Wykonywanie nieodpłatnej pracy jest przewidziane w art.123a KKW. Wskazać trzeba, że powód nie musiał wykonywać nieodpłatnej pracy, mógł w każdym momencie z niej zrezygnować.

Powód nie wykazał istnienia po jego stronie żadnej szkody niemajątkowej. Pamiętać zaś należy, iż zadośćuczynienie ma rekompensować doznaną krzywdę, a nie sam fakt przebywania w złych warunkach bytowych, a zatem przesłanką jego przyznania jest wykazanie owej krzywdy przez powoda, co nie jest równoznaczne z wykazaniem przebywania w złych warunkach bytowych. Wskazać należy, iż wiele osób pozostających na wolności przebywa w jeszcze gorszych warunkach bytowych, tak na co dzień żyje i funkcjonuje i nie doznaje z tego powodu żadnej krzywdy.

W zakresie dotyczącym kwestii leczenia powoda, powód nie udowodnił tego, iż miał miejsce czyn niedozwolony tj. iż doszło do bezprawnego działania, a w zasadzie zaniechania po stronie funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w Ł.. Powód nie przytoczył konkretnych okoliczności świadczących o zaniedbaniach służby zdrowia wobec niego. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż powód miał zapewnioną fachową pomoc lekarską przez cały okres pobytu w pozwanej placówce penitencjarnej. Zakres leczenia protetycznego jest określony w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2003 r. w sprawie warunków i sposobu zaopatrzenia osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych w protezy, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W ocenie Sądu Okręgowego powodowi w AŚ została zapewniona prawidłowa i należyta opieka lekarska. Z materiału dowodowego wynika, że powód miał nieograniczony dostęp do świadczeń medycznych, w szczególności z zakresu stomatologii. W celu uzyskania świadczeń powód miał możliwość zapisywania się do lekarza stomatologa i z tej możliwości korzystał. Należy dodać, że Areszt Śledczy realizuje opiekę medyczną według standardów Narodowego Funduszu Zdrowia. Nie ma żadnych podstaw, aby oczekiwać, że więźniowie będą leczeni szybciej i lepiej niż pacjenci na wolności.

Podsumowując, w ocenie Sądu działanie administracji pozwanego aresztu śledczego wobec powoda było zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, a zatem nie było bezprawne w rozumieniu zarówno art 417 k.c., jak i art 24 k.c. Powództwo podlegało oddaleniu, albowiem powód nie udowodnił tego, iż pozwany dopuścił się zachowań, które naruszały jego dobra osobiste wymienione w pozwie. Nie można więc uznać, że powód został skrzywdzony i ta krzywda wymaga rekompensaty pieniężnej.

Pewne uciążliwości lub niedogodności, związane z pobytem w zakładzie karnym (areszcie śledczym), polegające na konieczności funkcjonowania w celi mieszkalnej ze współosadzonymi, w celi, która nie zawsze spełnia standardy mieszkaniowe zgodne z oczekiwaniami skazanego są naturalne dla kary pozbawienia wolności. Między innymi taki właśnie jest sens i cel kary pozbawienia wolności. Z założenia jest to „kara”, a zatem coś, co niesie ze sobą pewne niedogodności. Samo skazanie i ukaranie karą pozbawienia wolności zakłada określoną dolegliwość i ograniczenia w

różnym zakresie odnoszące się do konieczności przebywania w warunkach izolacji w jednym pomieszczeniu z innymi osobami na stosunkowo niewielkiej powierzchni, limitowanie czasu i form przebywania poza celą, załatwiania potrzeb fizjologicznych w warunkach ograniczenia pełnej intymności.

Powód (utrzymywany w czasie pozbawienia wolności przez Skarb Państwa) musi ponosić konsekwencje złamania prawa, którą jest w jego przypadku izolacja od reszty społeczeństwa wraz z wszystkimi łączącymi się z nią dolegliwościami. Warunki leczenia, czy też warunki lokalowe w AŚ wynikają z ogólnych możliwości placówki, nie są szykaną dla powoda, nie mają na celu by go poniżyć czy wyrządzić mu szkodę na zdrowiu. Są takie same dla wszystkich osadzonych. Areszt Śledczy w Ł. jest permanentnie remontowany (co zresztą powód przyznaje, traktując to jednak jako kolejne źródło swojej krzywdy), co w sposób oczywisty łączy się z pewnymi niedogodnościami w trakcie remontu – dokładnie tak samo, jak w przypadku osoby remontującej swój dom lub mieszkanie.

Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa. Zgodnie z ratyfikowanym przez Polskę Międzynarodowym Paktem Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966r (Dz.U. z 1993r Nr 61, poz. 167 i 169) i z art.3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950r (Dz.U. z 1993r Nr 61, poz. 284) każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Nie oznacza to jednakże, iż warunki odbywania kary pozbawienia wolności mają być takie same, jak warunki w komercyjnych placówkach hotelarskich, czy warunkach domowych. Stąd kompletnie chybione są zarzuty powoda dotyczące standardu tzw. „spacerniaka” czy też braku kompleksu sportowego na terenie AŚ.

Odbywanie kary pozbawienia wolności ze swojej istoty niesie za sobą pewne niedogodności i różnice w stosunku do życia na wolności. Chodzi o to, aby te różnice nie przekraczały pewnej dopuszczalnej normy i nie prowadziły do naruszenia godności osadzonego, jego intymności czy też innych dóbr osobistych, jak np. zdrowia. Dodać należy, że standard urządzeń i sprzętów aresztu śledczego jest kwestią oceną – jest oczywiste, że osoby osadzone oceniają go w sposób subiektywny i surowy, ponieważ traktują warunki osadzenia jako dodatkową dolegliwość kary pozbawienia wolności.

Materiał dowodowy nie potwierdza tego, że powód podczas wykonywania kary pozbawienia wolności w AŚ w łodzi spotykał się z szykanami ze strony funkcjonariuszy służby więziennej. Ani powód ani świadkowie nie podali konkretnie kiedy, w jakich okolicznościach takie szykany miałyby mieć miejsce, na czym one polegały. Zeznania powoda i świadków w tym zakresie są nazbyt ogólnikowe, by można było wyciągnąć z nich korzystne dla powoda wnioski.

Wobec powyższego powództwo podlegało oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach procesu wydano w oparciu o treść art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi procesowemu jego koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na zasądzone na rzecz pozwanego koszty składają się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 240,00 zł, stosownie do § 8 ust 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radcowskie. Sąd Okręgowy nie znalazł żadnych przyczyn, dla których wobec powoda należałoby zastosować dobrodziejstwo art. 102 kpc i nie obciążać go kosztami zastępstwa procesowego. Sąd podziela pogląd, wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie sygn. akt I ACz 961/12 w postanowieniu z 2012-06-29, że podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. należy poszukiwać w konkretnych okolicznościach sprawy, przekonujących o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne. Należą do nich fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, które powinny być oceniane pod kątem zasad współżycia społecznego, w świetle których uzasadniona jest ocena, że zachodzi przypadek szczególnie uzasadniony. Sam stan majątkowy strony nie stanowi przy tym okoliczności wyłączenia decydującej o zastosowaniu normy art. 102 k.p.c. O ile bowiem stan majątkowy może uzasadniać zwolnienie strony od kosztów sądowych w całości lub w części, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, to strona prowadząc proces powinna liczyć się z ewentualnym obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20.04.2012r III CZ 17/12 : Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania

"wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu. Prawo do sądu nie oznacza przyzwolenia na konstruowanie dowolnych roszczeń, opartych wyłącznie na subiektywnym przekonaniu powoda. Poczucie krzywdy, które niewątpliwie zmotywowało powoda do wytoczenia powództwa, nie jest okolicznością uzasadniającą odstępnie do reguły, określonej w art. 98 kpc (postanowienie Sądu Najwyższego z 12.10.2011r. II CZ 78/11). Kolejnym argumentem przeciwko uznaniu, że zachodzi przypadek szczególny z art. 102 kpc jest wysokość dochodzonego roszczenia. Powód domaga się w pozwie kwoty rażąco wygórowanej. Kwoty zadośćuczynienia muszą mieścić się w granicach pewnego rozsądku. W tej sprawie powód także pod tym względem nie zachował żadnych rozsądnych proporcji.